The Bugis Chronicle of Bone: Bugis text

1

[p. 1]¹

Ianaé sure' poadada-adaéngngi| tanaé riBoné| enrenggé mangkau' riBoné|
angkanna rirapié méngkalinga| napauwé tomatowaé|

Tania upomabusung| tania upomawedda-wedda| tekkumatula poadada| aseng
tolébbba| nasekko' rumasa sélo-sélo| ana' tolebbi'| Aga uwasimammémeng|
kuinappa lakke'-lakke'| wija senrima mangkau'|

Ia garé' puttana arung ménré'é| riGaligo| dé'na riaseng arung| Aga
tennassiseng tauwé| siéwa ada| Sianré-balémani tauwé| Siabelli-belliang|
Dé'na ade'|apa'gisia riasenggé bicara| Riasengngi pitu-tturenni| ittana|
dé' arung| Sikuwa toniro| ittana| tauwé tessise-ssiéwa ada| tekké ade'|
tekké bicara|

Naiamani ammulanna| nangka arung| Engka séuwa esso| nasianré billa'é|
letté| <m>péwattoni tanaé| Riasengngi| engkai sipasa makkua| Naia
pajana billa'é| letté| <m>péwang tanaé| takko' engka tau rita| woroané|
ritengngana padanggé| masangi<m>puté| Jajini sipulung tauwé|
tasséwanua| tasséwanua| Iana riassiturusi| ritau maégaé| masengngéngngi|
tomanurung|

Jajini passéuwa tangnga'| tau maégaé| Naia nassiturusi| <m>pokke'éngngi
aléna| llao ritauwéro| nasenggé tomanurung| Lattu'i koria| Makkedani
tau tebbe'é| "Iana mai kilaowang riko| Lamarupe'| amaséannakkeng| aja'na

1 Page numbers refer to the original manuscript, NBG 101.

muallajang| Mutudanna ritanamu| Naikona poatakkeng| Élo'mu élo'
rikkeng| Napassuromuna kipogau'| Namau anammeng| na patarommeng|
mutéaiwi| kitéaitoisi| Rékkua monromuno mai| naiko kipopuang|”

Puraikua| makkedaniro| riasengngé| tomanurung| “Madécénnami|
Naianasia| upoadadako| temmakulléa' arung| apa' atawa'sia| Naé'rékkua
maéloko| makképuang| engkaro puakku'| Iaro mupopuang| rékkua
maélo'kkeng|”

Makkedani tomaégaé| “Mappékkoni kisseng| kipopuang| tekkitaé|”

Makkedani riasengngé| tomanurung| “Rékkuwa maélo' tonge-ttongekko|
upaitaio|”

Makkedani tomaégaé| “Maélo' wégang nakkeng naé tabbuluko mamasé|
lalengeng nakkeng|”

Puraikua| rilalengnganni tau maégaé| llao riasengngé riMatajang| Sianréni
paimeng letté| wéro'é|

[p. 2]

Aga lettú'i riMatajang| napolé itani| tomanurungngé| tudang ribatu lappaé|
Sangi<n>ridi eppa situdangeng| Watanna arungngé| séuwa pajungiwi|
pajung maridi| séuwa pa<m>piriwi| séuwa tiwirangngi| salénranna|

Apa' llaoni kuria| ritomanurungngé| Makkedani Tomanurungngé|
“Engkao Matoa|”

Makkedai Matowaé| “Io Puang|”

Inappani naisseng tomaégaé| makkedaé matoamua palé'| tasengngé arung|
Makkedani to riasengngé manurung| “Iasiaro puakku'|”

Purai kua llaoni| tau maégaé| ritomanurung sangi<n>ridié|
Nakkedana tau maégaé| “Iana mai kilaowang ridi' Puang| maélokkeng
tamaséang|tamaraddé' na mai ritanata'| Aja' na tallajang| Idi' na kipopuang|
Élo'mu élo' rikkeng|passuromua| kua| Namauna <a>nammeng| enrengngé
pattarommeng| mutéaiwi| kitéaitoisi| rékkuwa tudammuni' mai| Naikona
poatakkeng| Mudongiri temmatipakkeng|”

Makkedai Tomanurungngé| “Teddwa nawa-nawao| temma'balléccoko|”

Purai kua sikadonni| adanna tomanurungngé| tau maégaé| Rilékke'ni|
Manurungngé| llao polé| riBoné| Ianaé Manurungngé| mangkau' riBoné|
Ripatettongang langkana| Tépuí langkanaé ripaté'ni Manurungngé|
ttudang rilangkanaé|

Naia Manurungngéwé| tettadapi' méngkalinga| aseng rialéna|
Gau'namenna ritellakangngi| Rékkua naitai lombo'él| napenno tau| natiroi
naissemnenni ballalo| makkedaé| sikuwa tauro| makkedaé sikuwaro tau²|
Aga naiamenna ritellarangngi| tania kupomabusung| Matasélombo'és³|

Matasilombo'éna | ma'bawiné riToro'| siala Manurungngé riToro'| tania
kupomabusung| Nana' La Ummasa'| tania kupomabusung| enrengngé
riasengngé| tania kupomatula| La Pattanrawanua| asenna| Limai sijajing|
Naia saisa'él| koi mmonro riattoriolong rilullungngé| Ia muasi naripau
risure'éwé| allapi-lapirennal gau'él| riBoné| tassilapi-tassilapi|

Naia gau'na Manurungngé| Mangkau' riBoné| iana mula patettong|
riasengngé| Mappololéting| Iana ppadengngiwi| assisulu'-sulurennal
akkéanungngé wali-wali tomakkéanué| Pada maradde' manenni ritauwé|
Takkalaé mattiwi| tenriolanna siabbicarang| Iatona patettong Rapang
Bicara| enrengngia Ade'| Naiana| riolai| Iatona Manurungngéwé| punna
Baté Woro<m>porongngé|

Naia genne'-

[p. 3]

-na| patappariama| mangkau' riBoné| napasipulunni toBoné|
Mapparénnaiwi| nakkeda "Tudanno m<a>i| Aja' mumarullé| Ianaritu
ana'ku| riasengngé La Ummasa'| Iana ttolawa'| Iatona upattenning
akkuluadangetta'|"

Puraikua billa'ni| letténi| Takko' dé'ni rita| ritudangenna| Manurungngé|
ia dua mallaibini| laona⁴ ritai| Paju<n>ridié| Dé'toni rita rionronnal
Salénrangngé dé'toni| Ripatetto-mmutoni ballalo| mangkau'| tania
kupomabusung| riasenna Puakku'| La Ummasa'| Nadé'tona pajung riBoné|

2 The close repetition of this phrase is a scribal error. In the manuscript, the second version of the phrase has been crossed through. Matthes also notes the readings of NBG 100 and NBG 99 to explain the passage.

3 *Selompo'é*. The usual spelling is *Silompo'é*, as follows immediately.

4 The first *aksara* of *laona* is illegible, but this reading is supported by other manuscripts.

2

Manurungngé ri Matajangpoana'i | La Ummasa' | riasettoi To Mulaiépanreng |
 Naia mallajannana Puatta' | ia dua mallaibini | tania kupomabusung | La
 Umasa' na | mangkau' ri Boné | Pawélaimani | nariaseng To Mulaiépanreng |
 Iana mangkau' | kalio' namani | ricinaongangngi | Rékkua engka nalaowi
 mappeddi' -essomani | Dé' nana pajung ri Boné | Iatona riaseng | Panrébessié |
 Ripujito mainge' | Riasettoi maléleng | Riasettoi matanang |

Nallakkaina | ana'daranna Aru<m>Poné | riasengngé | Pattanrawanua | siala
 makkarungngé ri Palakka | riasengngé | La Pattikeng |

Iatonaé mangkau' ri Boné | nabétai Biru | nabétai Cellu | nabétai Malloi' |
 nabétai | Anrobiring | nabétai Majang | Iatona sisala | ipa' na | makkarungngé
 ri Palakka | riasengngé La Pattikeng | Nasiwangungang musu' maripa' |
 Natellumpuleng mammusu' | tessicau' | nasiajje' | mennang | Iatonaé |
 dé' pakua riaseng | rajanna ri Boné | tanréna uwatanna |

Nadé' ane' na pattola | To Suallé mua napoana' | enrengngé | To Salawaka |
 naé pa'banua mua inanna | Aga naissengngi | mattampu' ana'daranna |
 mallakkaié ri Palakka | Nalao ti<n>roini | riaseng | ripaitaanni | inappani
 massau innawana | Apa' naissenni | manguriwe' | ana'daranna | mallakkaié
 ri Palakka | nata<m>paini to Suallé | enrengngé to Salawaka | Nakkeda "Lao
 sao urai' masiga' | ri Palakka | apa' riasengngi manguriwe' na | anri'ku' | Naé'
 rékkua | alepperrenni | anri'ku' | pariappoppa-mmuan | raraé | mutampui |
 muwawai llao mai alau | masiga' | Kuapi mai risappe' lolona | kuatopi mai |
 ribissai |"

Madaka-rakatonisia | To Suallé | To Salawaka | llokka masiga' | Lattu'i
 ri Palakka | matou' -tou' ni té' masiga' | risalassa'é | Tettuda-

[p. 4]

-ttopa | To Suwallé | To Salawaka | Nalepperenna makkunrainna | Arungngé
 ri Palakka | Woroné ana' na | Manganro-manai' -maneng gemmé' na |
 Mattou' -tou' menni To Suallé napariappoppangngi | raraé | nata<m>pui |
 risa<m>pu reppung | Nalaowangngi | alau ri Boné | Naé' dé'i arungngé
 ri Palakka | nariala ana' na |

Apa' lettui riBoné| ripattou'-tou'ni té' rilangkanaé| Inappani risappe' lolona| inappato ribissai Ana'darannana Aru<m>Poné| riasengngé I Samateppa| risuro matuwoi| I Samateppana maruppengi| anauréna| Riobbira-mmémenni ritoBoné| wenni séwenni| makkedaé "Sipulukko baja| ttiwi' paréwa musumu|"

Papai bajaé| engka manenni toBoné| sakke' paréwa musu'| Ripadau'ni| Woro<m>porongngé| No'ni Aru<m>Poné| ribarugaé| Makkedai| Aru<m>Poné| "Ia mennangkupasipulungakko| toBoné| LaSaliwuro asenna ana'ku'| Kerra<m>pélua' pattellarennal| Upaléssoriniro akkarungengngé riBoné| Iatonaro ana'ku'| kupatenning uluadaé| napawarekkengiengnga' Puwatta'| nainappa mallajang|"

Sama kadoni to Boné| ia maneng| nainappana mangngaru| Nassuro mutona té'nai bisu'é| Naripatettong ballalo| pabbiru'é esso sésso| Narilanti'na Puatta'| Kerra<m>pélua'| riamauréna| pitungngesso| pitu<m>penni| Naiamanisi| garé' taué| riwaéngngi raraé iana riaddo| pitungngesso| pitu<m>penni| Apa' genne'ni pakkawarué| inappani riwélésu lolona| Purai riwélésu érunna| no'ni risalassaé| Puatta' Matowaé|

Puatta' Kerra<m>pélua'| riaseng Aru<m>Poné| Iana mmonro rilangkanaé| Inaurénana| riasengngé| I Samateppa| tomatowaiwi| Naia Puatta' Matowaé| rékkua engkana maélo'| llaowi| massuroni manai' riana'na| makkedaé| "Té'sao manai| ripuammu| Muakkeda engka maélo' nalaowi Puatta'| Assurosao <m>pawai|"

Iatonasia garé' riwaéngngi raraé| makkeda "Laosaoromi muta<m>paiwi| tau nalaosa ttiwi'i Puatta'|" Makkuaniro garé' gau'na Puatta'| rékkua engka nalaowi| namunagi-namunagi| gau'na Puatta' Matowaé|

Naseppulo pitu taunna| napaléssori akkarungeng| anauréna| nateppani lasa maserro| Puatta' Matowaé naiana mpawai| Nariasessi Puatta'| Mulaiépanreng|

3

Puatta' Mulaiépanreng| poanauréi Puatta' Kerra<m>péluwa'| Puatta'na
Kerrampéluwa'| Mangkau' riBoné| Makkaru-mmémenni rituo-

[p. 5]

-na amauréna| apa' séwennimua| jajinna| naripaléssori akkarungeng
riBoné| rijajinna| Rilanti' matoni| na To Sualléna mmawingi| na To
Salawakana Makkedantana| Naé' rékkuwa| engka bicara namaterre'|
napettui Tomabbicaraé| ripaté'ni manai' rilangkanaé| nakuwana sipakkeda|
Na To Suwallénna <n>riwai raraé| nasipakkedana tauwé| wali-wali| Na
To Salawakana sauriwi adaé| wali -wali|Naiyatona riwaéngngi raraé|iyana
pannessai|asalanna tauwé|tau salaé| Riasettonisia| Pettu Bicaranna| Raraé|

Apa' marajani| Kerra<m>péluwa'| tappini makkunrai| Inappani llao
riPalakka| sita ncajangngéngngi| Inappaniro sita| apa' lettu'i riPalakka|
ritoanani rincajangngéngngi| Narimanarinna| Naiatonaro| narimanarena
pasaé riPalakka| Nariawana pasaé riPalakka llao riBoné| Nakuwa tauwé|
riBoné mappasa|

Iatonaro llaona riPalakka rincajangngéngngi|naripabbawinéna| siala
sapposisenna| riasengngé| Wé Tenrioppo| ana' pattolana Arungngé
riPacking| Ia poana'i| tania kupomabusung| riasengngé| Wé Be<n>rigau'|
Daéng Maroa pattellarena| lamuto riaseng Makkale<m>pié|
Riasettoi Bissu riLale<m>pili'| lana ripakkarung riMajang| Nariséséng|
toBukakaé| saisa'| nariwawa riMajang| mmonro| Naiatonasia| napotauto
Makkale<m>pié| Naripattetongina Saolampé'| riBoné|nariaseng
Lawélaeng| Napoasettoni Makkale<m>pié Puwatta' riLawélaeng|

Naia Puatta' Kerra<m>péluwa'| ripuji malessi|Ripujitoi maléleng| Ripujitoi
mapato lao<n>ruma| Ripujitoi malabo| Tenriase<m>pégasa tomacca| Dé'
cau'i awaraningenna| Mau garé' inappa jajinna dé' mémessa napoléiwi
takkini'| lettu' rimatoana| Tennaisseng mémessa riaseng| péneddingenna
riasengngé takkini'| Aga naia poasengngi| Passoddo' Wakkaé|

Iatona arung mmula massuro poadal| ada-passokkang ribalié| rékkua
maélo'i mosengiwi balié| Apa' ia riasengngé tuppupatu| enrengngiya
timu-timu napogau' mémessa| arung rioloé| ménré' riGaligo enrengngé
massuroé|

Ianaé Kerra<m>pélua' | makkarung nawinru' baté Cella' dua | Naia Cella' é | dua Woromporongné | séuwa ri<a>béona | séuwa riataunna | Natawa telluni toBoné aléna | Sétawang maccinaongiwi Cella' é | sitawang maccinaongiwi Woromporongné | Naia Woromporongné maccinaongiéngni | toMajangnéna | enrenggé toMata-Angingné | enrenggé toBukaka-Tenggaé | enrenggé toKawerrangné | enrenggé toPalléngorengné | enrenggé to

[p. 6]

-Mallarié | Namatowaéna riMatajang <m>pawai | Naia maccinaongiéngni Cella' é | Riataunna | Woromporongné | toPacingné | enrenggé toTanété | enrenggé toLémo-Lémoé | enrenggé toMasallé | enrenggé toMacégéé | enrenggé toBélawaé | naKajao Ciunna mpawai | Naia maccinaongiéngni Cella' é | Ri<a>béona Woromporongné | toArasengné | enrenggé toUjungné | enrenggé toPoncéngné | enrenggé toTa' é | enrenggé toKatumpi' é | enrenggé toPadaccengngaé | enrenggé toMadello' é | naKajao Arasenna mpawai | Naia watanna ArumPoné | lélé uléni Aru<m>Poné | mappattuju |

Puatta' Kerra<m>pélua' | bbétai Palléngoreng | Sinri | Anrobiring | Iatona bbétai Lé<m>pang | Mellé | Iatona bbétai Sancénreng | Cirowali | Apala | Bakke' | Tanété | Attassalo | Soga | Lampoko | Lémoape' | Bulu' -Riattassalo | Parippung | Lompu |

Iatona mangkau' | napattau-séuwai | toBoné | na toPalakkaé | Ana'ni tanaé riPalakka | riBoné | Nangkana mmutama riBoné | Lima<m>panuaé | -Rilauale' | maddaoangni tanana riBoné | Nangkatonu Arungné riBabauwaé | riasengné La Tenriwasu | sita ménétu-eppona | napaddaowi tanana | Napattau-séuwani ArumPoné | toBoné toBabauwaé | Ana'ni tanaé riBabauwaé riBoné | Nangkasi mutama arungné riBarebbo | paddaowi tanana riBoné | Ana'ni tanaé riBarebbo | riBoné | Nangkatonu muttama' Arungné riPattiro riasengné La Paworong | sita Aru<m>Poné | apa' sipoipai | paddaowi tanana | Naripatudu-ppalilina | tanaé riPattiro | riBoné | Nangkatonu muttama Cinennung | Ureng | Pasé<m>pe' | maddaowangni tanana | Naripatudanna Tellu<m>panuwaé |

Éngkatoni arungné riKaju riasengné La Tenribali | paddaowi tanana riBoné | naripatudappalili' na Kaju | Nawata' -mutona duta | Arungné riKaju | riana' na ArumPoné | ritellaé Makkalempié | tania kupomabusung | Wé Be<n>rigau' aseng <n>rialéna | Naritangke' na Arungné riKaju | riArumPoné | Nainappana ppenning riwanuwanna | Arungné riKaju |

Nakuwananaro mai riwanuwanna| nainappana lao botting| riBoné|
Nallaibiningenna ArukKaju| riasengngé La Tenribali| ana'na Aru<m>Poné|
ritella'é Makkalempié|

Nangkatona ArupPonré| maddaoangngi tanana riBoné| Nangka
manettona mmuttama| Aséraé Baté| riAttangngale'| enrengngé Aséraé
Baté| riAwangngale'| maddaoangngi tanana riBoné| Ana'ni riBoné
Aséraé Baté| riAttangngale'| Aséraé Baté riAwangngale'|

Kerrampélua'na Mangkau' riBoné| nabéta maggulilingngi wanuwaé
riBoné|

[p. 7]

Iatona arung riaseng| maserro pakarajai tomatoanna| Iatona Arung
Mangkau'| napassu'i ata rialéna| nataroi riPanyula'| nariasenna toPanyula'é|
Naia ata nalollongngé| angka makkarunna| kui nataro riLipenno| Na
toPanyula'éna| silaong toLipennoé| makksiwiangang balé| Iatona
mpisé rékkuwa llao mallopiwi ArumPoné| Iatona pampulé| rékkuwa llao
mabélai ArumPoné|

Naia genne'na pituppulo duwa taunna| mangkau'| napasipulunni toBoné|
sélili| Nakkedana ArumPoné| "Ia mennang kupasipulungakko| matowana'|
useddittoni aléu' madodong| Naé' maéloka' mmitao maréwangeng|"

Puraikuwa| samakadoni toBoné| Massa<ppa>matoni tauwé| esso| Narapini|
esso rita<n>raé| maréwangenni tauwé| Ripadau'ni Woro<m>porongngé|
Purai maréwangeng tauwé| natowanani toBoné| sélili'| Purai manré tauwé|
makkedani ArumPoné| "Iatopa mennang uwakkatta poadakko| toBoné|
Iatu ana'ku' riasengngé Wé Be<n>rigau'| uwélorang makkarung riBoné|
rékkuwa matéa'| Iatonaritu kupawarekkengi uluada| napatiangngéngga'|
Puatta'| Mulaiépanreng|

Purai kuwa ssoro'ni tauwé| Naséwennimua purana mappaseng| nateppani
lasa| nasia'mutona

4

Puatta' Kerrampéluwa' | napoana'ni Mallajangngé riCanai⁵ | Ia pawélainna Puatta' Kerrampéluwa' | Makkalempiéna Mangkau' riBoné | Ia riappasenggang rinciangngéngngi | tania kupomabusung | Wé Be<n>rigau' aseng rialéna | Daéng Maroa pattellarennal | Riasettoi Arungngé riMajang | mangkau'mani nariaseng ArumPoné | Ripuji kénawa-nawa |

Inappani duwa-ttaung | nawette' rara | Naripatangngarinna rinciangngéngngi | Iana siala ArukKaju | riasengngé La Tenribali | Asera ana'nana | naé' duwamui ripauttama' risure'éwé | Naia ana'na pitué | kuisia mmonro riattoriolong rijori'él | Naia engkaé risure'éwé | tania kupomabusung | riasenna Puakku' | La Tenrisukki' enrengngé La Tenrigora | ana'naé⁶

Makkale<m>pié | mangkau' | nasuroi Arungngé riKatu<m>pi | riAttassalo | riasengngé La Dati' | mméllau' mmelliwi bulu'é riCina | Aséra pulona tédong tenrilase' | Naripabbellinna | Nangellina | Puatta' Makkale<m>pié | Bulu'é rijanna Laliddong | Tellu-ppulo tédong naelliangngi | Puraikuwa | nassurona mmonroiwi Bulu'é riCina | Nassurotona palla'i | Nassurotona llaoiwi Bulu'é rijanna Laliddong | naellié |

Naduwa-ttaunna | napalla' Bulu'é riCina | enrengngé nauma | galungngé rijanna Laliddong | nariakkecca'

[p. 8]

-na pallao<n>rumana | enrengngé palla'na | mmonroé riCina | ritoKatum<m>pié | Massuroni ArumPoné painge'i | Arungngé riKatu<m>pi |

Natellu<m>pulemmua poléna surona | ArumPoné painge'i La Tu<m>pi⁷ | nariwunona Jennanna ArumPoné | Natérini Katu<m>pi | Naribétana Katumpi' ritoBoné | Rirappa esso sésso | Narialana galungngé rilauna Laliddong | Enrengngé riawanna Laliddong |

5 The manuscript reads *Canai*, but as Matthes has written above it, the correct reading is certainly *Cina*.

6 *ana'naé*. There is a *pallawa* before this word, but none after it. Matthes has written in, and clearly prefers, the reading of NBG 99, *ianaé*, which then forms the first word of the next paragraph.

7 *La Tumpi* here means the ruler of Katumpi'.

Naia panyu<m>pareнна ArumPoné riasengngé La Tenrigora| iana rimanariang riMajang| enrengngé riCina| Iana riaseng La Tenrigora| ArucCina| riasettoi ArumMajang|

Naia ana'na Aru<m>Poné| tania upomabusung| enrengngé upomatula| riasengngé La Tenrisukki'| Iana ripaléssori akkarungengngé riBoné| Narilanti'na rincajiangngéngngi| Nariasenna Aru<m>Poné| tania upomabusung| riasenna La Tenrisukki'| Seppuloi-sétaung naripaléssori akkarungeng rincajiangngéngngi|

Naia purana Puatta' Makkale<m>pi'é| nalanti'ni ana'na| napatudanni rilangkanaé| Nalaonasa riCina| mmonro silaong ana' panyompareнна| riasengngé La Tenrigora|

Napata-ttaung mmonro riCina| Makkale<m>pi'é Nangka séuwa esso| natakkau' ménré'mua Makkale<m>pi'é| riarakéanna| Nakuwana riarakkéangngé| tudangngi jarasana| Naé' engka naseng torioloé| Api Déwata| Natakko' <e>ngkamuario mai| ma'balute' ribolaé| addénémua garé' naola| Lattu'i garé' manai' ribolaé| ma'balute' ulé|Té'si manai riarakkéanna| Peddénisia <A>pi Déwataé| dé'tonisia rita Makkalempi'é| Riasenni Mallajangngé riCina|

5

Mallajangngé riCina| poana'i ritellaé Mappajungngé| tania kupomabusung| La Tenrisukki' Mangkau' riBoné| Pata-ttau-mmémenni purana ripaléssori angkaukeng| rincajiangngéngngi| napawélai Mallajangngé| Nasialana sapposisenna| riasengngé Wé Tenriso<ng>ké| Naiasi ncajangngi tania upomabusung| riasengngé La Wulio| ritella'é Boto'é⁸|

Naengka manenna Arung Sébulu'é| mmuttama' riBoné| maddaoangngi tanana| Ripatuda-ppalilina|

Iatona Mangkau' riBoné| naengka Datué riLuwu| ritellaé Déwaraja| ttériwi Boné| Nakuwa| riattanna Cellu| ssoré Luwuel| Nakuana ttaro tudang| Naia purana| sisokkang rilalengngé lluanni| makku<n>raié saisa' na toriAttassaloé tti<n>rosiwi| massu maniang riAttassalo| ridenniarié|

8 The name is given here, and on p. 9, ll. 21 and 22, as Boto'é. This is clearly a mistake for Boté'é, meaning 'the Fat Man', which occurs frequently below and is specifically justified in the text.

mmose-ttonisia-romai| luwué| Maélo'ni naoloi| osonna| Kkotonisia
toBoné| riBiru| paranrung ttudang| Namappappana bajaé| makkarimatani
luwué| naitani

[p. 9]

makku<n>raié| rilauna A<n>robiring| rilalengngé| Ianakkajuru'-juru'ki|
Mattebbanni toriAttassaloé| luwué| Riarupai| luwué ritoBoné| Ripalari
salani| luwué| Rialani pajunna Datué riLuwu| Iamua tennariwetta| Datué
riLuwu| Engkanamua Aru<m>Poné| paleppengngi taué| nakkeda| "Aja'
muwettai| watanna Datué riLuwu|"

Nariti<n>rona llao alau| lattu' rilopinna| Engkamani madduappulo
lattu' rilopinna| Datué riLuwu| Nalopi baiccu'menna| natuju naola| Iana
natonangngi llao riwanuwanna| Ianaro nangkasi pajung paimeng riBoné|
Naé' pajung cella'sia| pajunna Datué riLuwu| rialaé| Agana ritellana| tania
kupomabusung| La Te<n>risukki' Mappajungngé|

Iatona mangkau' riBoné| nasisala toMa<m>pué| toBoné| Nasiwangungang
musu| Nasiosengngenna| Nakua siduppa riattanna Itterung| Naribuanna
toMa<m>pué| naripalattu' riwanuwanna| Nassu'na ArumMa<m>pu
manyu<m>pa| sorongeng sebbu-kkati| "Élo'mu élo'| Aru<m>Poné| kko
temmupassara-mmenna ana'ku' pattaroku'|"

Makkedani Aru<m>Poné| "Kupalimuo| ArumMampu| mutudappalili
riBoné| Temmacaddiko riBoné| Temmuacinnaiang ulawettasa'|
pattola mala<m>pé'| wara<m>para-mmala<m>pé'| Mupasengngangngi
torimu<n>rimmu|"

Nainappana ritelli' ArumMa<m>pu| Purai ritelli' ArumMa<m>pu|
e<n>rengngé lilina| lisuni Aru<m>Poné riwanuwanna|

Naduappulo pitu-taunna mangkau'| nateppai lasa| Napaddeppungenna
toBoné| nakkeda "Maserro lasaku' |naé' dékkua matéa'| ianatu ana'ku|
riasengngé riLa Ulio| ianatu tolawa'|"

Purai mappaseng| massialamotoni|

6

Mappajungngéna poana'| Matinroé rItterung| Naia pawélainnana|
Mappajungngé Boté'ési Mangkau'| riBoné| Apa' ia riappasengngeng|
ri<n>cajangngéngngi| tania kupomabusung| riLa Ulio⁹| aseng rialéna|
Riasengngi malolomupa| namaloppo| Tallebbi pituisia pa<m>puléna|
Nassisulléngi pa<m>puléna| Aga naritellana Boto'é|

Ianaé arung mapparessang| mappattuju| Iatona riaseng mélori ssawung|
riaseng matanang|

Ianaé Boto'é| riaseng siala ana'na| Arungngé riPattiro|ritellaé Magadingngé|
riaseng Wé Te<n>riwéwang| Da<n>raé pattellarena|

Ana'na Magadingngé| mapowawinéi Boté'é| najajina| tania upomabusung|
riasengngé La Te<n>rirawé| ritellaé Bongkangngé| Najajitona| tania
upomabusung| riasengngé La Icca'| Najajitona| tania upomabusung|
retella'é Te<n>ripauwang| najajitona| tania upomabusung| riasengngé|
I Lémpe'|

Ianaé| Boté'éwé| arung mmula riranreng| riKajao Laliddong| Iato-

[p. 10]

-na| arung makkuluada| Karaéngngé riGowa| riasengngé Daéng
Mata<n>ré| Iatona nariaseng adaé| sitettongenna| Sudeng| La Téariduni|
Iatona bbétai| Datué riLuwu| mo<n>rona riCe<n>rana| nasilaong
karaéngngé| riasengngé Daéng Bonto| ana'na Daéng Mata<n>ré| Nalanni
Lise' Karaéngngé| malani Lappa Aru<m>Poné|

Ma'bawinétoni riMa<m>pu Boté'é| siala Wé Tenrigau'| ana'na
ArumMa<m>pu| riasengngé Daéng Palimpu|

Naiatonaé Boté'é| Mangkau' riBoné| nalao mai| Karaéngngé riGoa| namula
mallá'engngi| tanaé riBoné| Iana nariaseng| nasitudangeng| Karaéngngé
riGoa| Aru<m>Poné| riattanna Laccokkong| Nasiwuno toGowaé| toBoné|
Naé' rékkowa toBoné pawetta| Karaéngngé riGoa| passa<m>puriwi|
Naé' rékkowa toGowaé| pawetta Aru<m>Poné passa<m>puriwi| Iatona
Mangkau'| narisilaongang| riKaraéngngé riGoa| Nalai sebbu-katinna
toWajo'é| kuwa riasengngé riTopacceddo|

9 It is not clear why the copyist writes *ri-* before the name La Ulio here and in the previous chapter.

Naia genne'na| duappulo lima-ttaunna| Mangkau' riBoné| ripasipulunni
toBoné| nakkeda "Maélo'ka' mennang| paléssoriwi akkarungengngé|
ana'ku'| riasengngé La Te<n>rirawé|"

Samakadoni toBoné| nalanti'ni ana'na| pitungngesso pitu<m>penni| Purai
nalanti' ana'na| nonno'ni risalassa'é| Puatta Boté'é| Maddua wanuwan|
Engkana llao riMa<m>pu ribainéna| engkana llao riBoné|

Iana Boté'é| magelliwi ana'uréna| riasengngé La Pau<n>ru| Nagellitoi
sapposisenna| makkarungngé riPacing| riasengngé La Mulia|
Maélo' mappawakkangangngi aléna| ritoMa<m>puwé| nariéllau
adda<m>pengngeng| Apa' nasitjuangngi| paléléna wenni Boté'é|
riMa<m>pu| apa' teppasidapi'pi| ada toMampué nonno'ni Boté'é
ssawung| Naitani sapposisenna| ana'uréna| Nawaruwanni gelli paimeng|
Apa' lisuni paimeng riBoné| Nasipakkedana La Pau<n>ru| e<n>rengngé
La Mulia| "Madécéngngi marolata'kua riKajaoé| mappawakkangangngi
aléta'| Iamuapasa| méllau adda<m>pangangngi'|"

Apa' nadapi'ni Itterung| nagilinna massailé| Boté'é| naitani sapposisenna|
e<n>rengngé ana'uréna| nasenni aléna riola| maélo' rijallo'| Nassurona
paléso'i¹⁰ ulérenna| Aga naseddinni aléna| La Pau<n>ru| dé' alepperrenna|
majjallo'menni| Sipulireng Boté'é| I La Mulia| tau lai-mmanasa ppuliriwi|
Riasengngi Boté'é| Mati<n>roé rItterung|

7

Mati<n>roéna rItterung| poana'i| Mati<n>roé riGucinna| Bongkangngéna
Mangkau'| apa' ripakkaru-mmémengngi| rituona <n>cajangngéngngi|
Tania upomabusung| La Te<n>rirawé aseng rialéna| Bongkangngé|
Bongkangngé pattellarennna| Iana ma'bawiné riTimurung siala Arungngé
riTimurung| riasengngé Te<n>ripakkiu| Na dua ana'na| Séuwa¹¹ riaseng
La Maggalatung| iana maté malolo| Séuwa riaseng Punna riSo<m>pa| ia
ripanguju mattola riTimurung| Maté rijallo'-

10 *paléso'i*. In the manuscript, two *aksara* after the *pa-* have been obliterated and the rest of the word written in above, apparently by another hand.

11 *séuwa*. The *-u-* in this word has been neatly added above the line of the text by another hand. Its omission is a clear scribal error.

[p. 11]

-i I¹² Da Kalula asenna jallo'éngngi|

Ianaé Bongkangngé| tenrissessia macca| Ripujisia manyame-kkininnawa|
Ripuji pa'baruga| Ripujito malempu| Ripujito malabo| Ripujito pasawung|
Ripujito maélo' mappasiuno| Riasettoi naéloriwi| séajing mariawana|
Riasettoi mmala ada ritomatowanna| Riasengngikia maserro gelli| kko-
masai'i|

Iatona mangkau'| nataro Tomakkajennangeng| Nakkajennangeng
jowana| anakarunna| Joa' wanuwaé| Anyakkélaié| Sininna poasengngé
panré| Sininnato pakkammo makku<n>raié| pa<m>pulé'é| Parala ajué|
Pakkeddé'é| Pangolo anréngngé| Pallogé'é|Iatonana mula engka ballili'|

Ianaé Bongkangngé| Mangkau'| nangka Karaéngngé riGowa| muttama'
riBoné| ssawung nariéwa mattaro| riKaraéngngé| siratu katinna| Na
toPanyula'é séwanuwa| natangkerrangngi| Cella' manu'na Karaéngngé|
Bakka'-mattemu manu'na Aru<m>Poné| Nariuno manu'na Karaéngngé|
siratu kati rilalettoro'|

Naiatona Mangkau'| namallébu toriAjangale'é| makkatenni riBoné|
Nabétai Awo| Téko| nabéta manettoni riAttassalo| Baliéng paimeng|

Iatonaé makkarung nangka Tellumpoccoé| la<n>rengngi babanna
riGoa| makkatenni riBoné| naripatudappalili'na Karaéngngé| mmutamai
nakkuaana riattanna Méru| siduppa Mangkasa'é| toBoné| Nattebbanna
pitu-ngngesso| Nainappana tauwé| makkeda-<a>da nasiajenna toBoné|
toGoaé| Nannessana llao toBoné| wiring riattanna saloé| Tangka nalalo
manai'|

Iatona Bongkangngé| Mangkau'| nangka Addatuwang riSompá| riSawitto|
naripassu' nalao mai riBoné|

Iatona Mangkau'| nakkappuéng toSoppéngngé rilale<m>panuwa|
Nasaurena ArusSoppé<n>riaja| ritella'é Mabbéluwa'é| Nalaona mai
riBoné| Naiana Mabbéluwa'é kkonisa riBoné ma'bawiné| siala ana'daranna
Arungngé riBoné| riasengngé Te<n>ripauwang| Najaji<a>nri riasengngé
I Dakke'| ritella'é Lébaé| Iatona riaseng Datué riMario| Nallakkaina

12 Matthes appears to have added a *pallawa* and crossed through the first *aksara* of this name, thus bringing the text into line with other versions. In his notes, he suggests the form Dakalulla is a contraction of Daéng Kalulla.

ana'daranna Aru<m>Poné| tania kupomabusung| riasengngé Wé Lé<m>pe'|
siala Maddanrengngé| riasengngé La Saliwu| sappowékkaruamui| Iana
ncaijangngi| taniya kupomabusung| riasengngé La Tenriruwa| Matinroé
riBantaéng| aseng rimaténa|

Iatona Matinroé riGucié| mangkau' nangka mai mmuttama riBoné|
ana'uréna Karaéngngé riGowa| Daéng Pabéta asenna| Ana'uréna
Karaéngngé| engkaé mai riBoné| puramani duppai tomajjallo'| Naritellana
ritoBoné| Daéng Patobo'| Maddi-Bonéni| Daéng Patobo'| Nangkana
Karaéngngé| riasengngé Daéng Bonto| ttériwi Boné| Na kuwana riCellu
ssoré| Nammusu'na toBoné| Mangkasa'é| Namalo'na Daéng Bontoipo|
Na lima-ngngesso tauwé matebbang| Nalisu Karaéngngé riwanuwanna|

Naduwa-ttaung purana mammusu' riCellu| nangkasiro mai| Karaéngngé
riGowa| ttériwi Boné| Nakuwa riWalenna ttaro bénténg| Nattebbanna
toBo-

[p. 12]

-né| toGowaé| Malo' bessiwi Daéng Patobo'| Nalebbi pitungngesso
mattebbang| Nateppani lasa¹³ Karaéngngé| Nariparéwe' riwanuanna|
namaténa tengkenne' duwa<m>puleng|

Nangkasiro mai Karaéngngé Daéng Parukka| ttériwi Boné| Nabbalina
toriAjangale'é| ia maneng| Naia toTimurungngé| napabétai ana'na|
pattarona| nalao mai alau riBoné| ma'deddessangngi aléna| Na
makkunraimani garé' riaseng| mmonro riTimurung| silaongngana'na|
Naia Lima<m>panuaé| Rilaué| kkoi riCinennung| nawawa pattarona|
nauttama ma'dedderangngi aléna| woroané riBoné|

Appa'balittoni toriAwamPoné| Nakona riPappolo| Karaéngngé ttaro
bénténg| Tépué bénténna| nasosongini Boné| Natelloni Bukaka sépué|
enrengngé riTakké Ujung| Apa' lésanni essoé| maélo'ni ma'dimpa
Mangkasa'é| Riarupani ritoBoné| Ribuanni Mangkasa'é| Nadapi'ni llari
Garaéngngé¹⁴| Kkui riCempaé| naripeppe'na Mangkasa'é| Riwettani
Karaéngngé| La Turu asenna <m>pettaéngngi| Karaéngngémani
riasengngé Daéng Padulung| nattingara toGowaé| Massuroni Karaéngngé

13 *lasa*. The second *aksara* seems to have been originally *-si*, but this has been crossed out and *-sa* added above in another hand.

14 *Garaéngngé*. A mistake for Karaéngngé. Another hand has written a faint *Ka-* above the first *aksara*.

riTallo'| llaō riBoné| Naia napoada surona| Karaénggé riTallo'| "Duwa puammeng| séuwa muwetta ritappéré'| séuwa muwetta ritengngana padangngé| Naé maélo'nakkeng ridécénggé| Téanakkeng rija'é|"

Makkedani Kajaolaliddong| "Laona makkoniritu adammū| bajapa matu' kuassu' riKaraénggé|"

Pappa' bajaé| massu'ni Kajaolaliddong| Kkuni macceppa' Karaénggé| Napurana sikado-ngngadanna| Purai macceppa'| Karaénggé riTallo'| toBoné| riasenggé Daéng Padulung| Daéng Patobo'si ripakkarung nriGowa|

Iatona Bongkangngéwé| makkarung riBoné| nasisala Datué riLuwu| riasenggé Sangkaria| Apa' téai paimeng Luwué| <m>panuai Cé<n>rana| Natérisi paimeng Cé<n>rana| Luwué| Agana wékka duwana tanaé riCé<n>rana| riala-bessi ritoBoné| Ianaé| namula ata toUnyi'é riBoné|

Iatonaé Bongkangngé| mangkau' riBoné| nasellao Arung Matowaé riWajo'| riasenggé toUddamang| Nasellaoto Arunggé riSoppéng| ritellae Pollipué| Appasibuni riCé<n>rana| kkuni sita masséajing| Iana nassiturusi| passéajingngénggi <tanana>| Nakkeda madécénggi' sita riTimurung| Nakupa tépu pautta'| ritépunna ulenggé|"

Apa' nadapini esso natanraé siduppani riTimurung| Engka manenni toBoné silili'| engka manettoni toWajo'é silili'| engka manettoni toSoppénggé silili'| Kkuni riBoné ttaro baruga| nakkuna ttaro sawung| Apa' o<m>po' loloni ulenggé| sipulunni toBoné| toWajoé| toSoppénggé| Situdangenni Aru<m>Poné| Arung Matowaé riWajo'| Datué riSoppéng| napassiajingngi tanana| iatellu| Kuwaétosia| padaorané sina –ssiamang>é| Bonéna macoa| ana' tengngai Wajo| paccucunggi Soppéng| Naina-

[p. 13]

-ppa sitelli'| Naia nassitelliri| "Tebbaicukenggé| Tessiacinnanggé ulawettasa'| Pattola malampé'| Waramparang malappa'|" Nainappana mallamumpatu| Nasenni tanana Tellumpoccoé|

Ianaé arung maserro riélori| ritoBoné| Maserroto riuddani| Naduwa-ttaung purana mallamumpatu| Tellumpoccoé| nateppani lasa Bongkangngé| Napasipulunni toBoné| "Ia mennang kupo dadakko| anrikku' naritu ttolawa'|"

Natampaini anrinna| tania kupomabusung| riasengngé La Icca'| Nakkedana| "Ia kupoadakko-nri'| madodonna'é| Atutuiwi gau'mu| apa' iko ritu kuélorang mangkau'| rékko matéa'| Iatopa kupoadakko| rékko matéa'| naleppe'na winru'-tomatéu'| uwélorangngi mupowawiné ipa'mu| Iomisio maupe'| nangka ana'mu riArutTimurung| Kuélorangngi namupoawiseng| Masulitu makkunrai kkuaé tujunna| enrengngé nawa-nawanna| Nabara' mumuruppengngi tanaé riBoné'"

Purai mappaseng| masialangngi| Riasenni Matinroé riGucié|

8

Matinroéna riGucié| popadaorowanéi| Matinroé riAddénénna| Ia pawélainana Matinroé riGucié| tania kupomabusung| La Icca'na makkarung riBoné| apa' ia ripasengngang rikakana| Naia purana nawinru' tomaténa| Matinroé riGucinna| rilanti'ni|

Purai rilanti'| napowinéni Arungngé riTimurung| Tenripakkiu| Najajina riasengngé| tania upomabusung| La Tenripale' To Akke<m>péang pattellarennal Najajitona| tania kupomabusung| Wé Tenrijello'| Iana ritella Makkalaru'él Engkatopa séuwa| malolomupa namaté|

Iana Mangkau' riBoné| tania upomabusung| riasengngé La Icca'| nangkaro mai Karaéngngé riGowa| ttériwi Boné| Naé' tellattu'oni nalisu| Karaéngngé|

Ianaé arung| tania kupomabusung| tenrisseng rinawa-nawa| Iamua naripauttama risure'él annessanamua gau'él|

Ianaé Mangkau'| nammulana toBoné| tassiseng siéwa ada| Nagillinna¹⁵ ArupPallenna| riasengngé La Panaongi| To Pawawoi pattellarennal Naripalina kuwa riSidénréng| Apa' mangingngini ttudang riSidénréng| maélo'muani llistu riBoné| méllau addampeng| Risurosi maddé' llao manai' riBuki'él Riolani nariuno| ArupPallenna Riunotoi|Arungngé riPacing Riunotoi| Arungngé riAwamPoné riasengngé To Saliwu| Riawang Riunotoni| Maddanrengngé riPalakka| riasengngé To Saliwu Riawawo| Maégato arung toBoné| riuno| Nasalossoi tau tessalossorennae'pa| Napaté'ni tau teppatérennae'pa| Onconni tassisenna siéwa ada toBoné| naé' dé'pa gau'|

15 *Nagillinna*. A mistake for Nagellinna.

Iamua garé' nawinru wette'reng| Engka séuwa esso| nangka toBoné|
nalaong naré'-aré'i awisenna| Naridapi'na namaélo'na tauwé

[p. 14]

- <m>punoi| Nalarina tauwé| Iamani wawinéna tauwé nauno| Nainappana
massellang| Napanréwi api sipué' Boné| gangkanna Matajang| lattu'
urai'| riMacégé| Natasséa-séana| toBoné| Iamani| arung <e>ngkapa|
<m>pokke'ngaléna| nalao maniang riMajang| Makkedani Puatta'|
riMajang| "Maragotu mai"

Makkedai toBoné| "Tekkisseng palappa-lappai Puang| Tellommunosa¹⁶
muitai monorang| wanuwaé riBoné|"

Apa' tellonni Puatta riMajang| nata<m>puini arona nakkeda|
"Malebborang énnajai lumuna Puakku'|" Naé' dé'pa adammeng| napoda
toBoné| "Assurosao mmalangnga' riMa<m>pu| anauréku| riasengngé
Da Malaka| Apa' iamenniritu| Arung Matoa|"

Makkedai tauwé| "Engkamui monorang riPalakka Puang|"

Rilaona rialai| Temmai<tta>to nangkaro mai| Makkedai Da Malaka|
"Aga Puang tassuro mmalangnga'|"

Makkedai Puatta' riMajang| "Iatu llaomu romai| Temmuitaga| rumpu
apié riBoné|"

Makkedaa¹⁷| Da Malaka| "Nasia Puwang| uwitamua|"

"Ianatu| uwassuro mmalako| pékkoni| nawa-nawammua|"

Mekkomoi| Da Malaka| Nawékka-tellumana| riéwa ada| riPuatta'
riMajang| nainappana makkeda| "Matau'ka' Puang| Madécé-mmua|
rékko passesse'mua| limpoa'|"

Makkedai| Puatta' riMajang| "Idi' sikuwaéwé| Tagerro séuwamuni| tauru|"

Makkedani Da Malaka| "Makkoniritu adatta' Puwang| Naé' dé' salai|
nadapi' nawa-nawaku'| Iamani| tapassu'é nalengngi'ang lebbi'|na tanaé|
Namau puatta' riolo| nalebbiranga-mmémessa tanaé| nawatakkaléna|
maui tennapoade'| mappassué| la'nasia| mulai gau'| kupassui anauréu'|"

16 *Tellommunosa*. The second *aksara* has been added above the line, apparently by the original scribe.

17 *Makkedaa*. A mistake for *Makkedai*.

Jaji Da Malakana| patetto-ngngada| Nasuroiwi ana'uréna| makkedaé|
 “Assuko| tanikoritu sengnganke' tanaé|”

Nalattu'na torisuroé| Kkumoi ritanaé| napoléi| napalattu'ni
 risuroangngéngngi| Tennapoada manettopa| nariunona|Suroé|
 Nainappana| tello manengngi bolaé| riBoné| riLalebbata|

Aga paissenni| Puatta' riMajang| dé'na bola riLalebbata| Makkedani
 Puatta'| riMajang| “Uléka'| kalaki'| muwawa riBoné| naia' llao| sipulireng
 eppou' Makkullénaritu| uwéwa siuno| Laona| taniaa arung|”

Makkedai Da Malaka| “Laotoa' matu'| apa' pura manenni| mattaro ada|
 tagerro séuwa taurui|”

Lao manenni tauwé| riBoné| Ripoléiniria| iamani rialé-aléna| Inappai
 naita tau tebbe'é| nalluruini| maéga tau tauno¹⁸| Makkomaniro garé'|
 gau'na lasi nalurui| lasi llari| la nabokori| lasi mmolaiwi| narang puru'na

[p. 15]

Llaomuni riaddénénna| ssanré| Nalaona Puatta' riMajang| sila'i| ulunna|
 eppona| namaténa| Nariasenna Matinroé riAddénénna| Makkedato
 taué| To<m>pawaéngngi| Salassana| Seppulo séuwa| taunna mangkau'|
 iamatona| namaté|

9

Matinroé riAddénénna| sapposisengngi Matinroé| riBettung| Ia
 maténana| Matinroé riAddénénna| sipulunni| toBoné| riPuatta' riMajang|
 nasipattangngareng| naningngaré'na| tapatetto-ngarung|

Napatettonna élo'| Arungngé riMajang| Makkedai| Arungngé riMajang|
 “Nalaleng iagasa tala arung| tenna eppoo¹⁹ La Pattawe'| ana'na
 ArupPallenna| eppona Makkale<m>pié|”

Najajina samaturu' Arung toBoné| kkado| ArukKajuna| ripatettong|
 Arung| riBoné| nariasenna| ArumPoné| Iana riaseng| La Pattawe'|
 Nabbawinéna| ArumPoné| siala Arungngé riMampu| Nana'na| taniya
 upomabusung riasengngé Tenritappu|

18 *tauno*. A mistake for *nauno*.

19 *eppoo*. A mistake for *eppou*.

Nabbawinéna| tania upomabusung| La Tenriruwa| siala massapposiseng| riasengngé Dakke'| Najajiangngi| tania upomabusung| riasengngé La Tenrisui| Naé dé' ridapi'| riéngkalinga| paunna rilale-ngakkarungenna| lamua makkedaé| pitu-ttaummui| mangkau' riBoné| Nalao riBuluku<m>pa| nako nateppa lasa| naiamatona| mpawai nasiasenna

10

Matinroé riBettung| Poana'i| Matinroé riSidénréng| Apa' iana| ana'na Matinroé riBettung| riasengngé I Tenriu<m>pu| iana riaseng| Aru<m>Poné|

Ianaé mangkau'| napatettong ArupPitu| Naia Matowaé| riTobojong²⁰| riasenni ArutTibojong| Matowaé riTa'| riasenni ArutTa'| Matowaé riUjung| riasenni ArungNGujung| Matowaé riPoncéng| riasenni ArupPoncéng| Matowaé riTanété| riasenni ArutTanété| Matowaé riMacégé| riasenni ArumMacégé|

Makkedai| Aru<m>Poné| "Ia mennang| kupatettommu| ArupPitué| maélo'mua'| muampiri| rilao<n>rumaé| enrengngé ritoanana| arungngé riBoné| apa' makkunraia| Enrengngé maélo'ka'| musapparang lise'na salassaé| tatteré-teré| Naékia| upatettommu ArupPitu| temmulawiriwi| tanaé riBoné| temmuaddi<m>pa sunrang| temmamanako riana'mu| rékko tekkuissengngi| sangadinna rékko situdangengngi'| idi'maneng| wijanna Mappajungngé| nasituru' makkarungngé riBoné| Nappasisa llao| inappatonisa| llalo pa-

[p. 16]

-mmanamu| riana'mu| rieppomu|"

Iatonaé| makkarung riBoné| nangka Karaéngngé| riGowa| ttérang asellengeng| Ajatappareng| napaolai| osong| Nalao Tellu<m>poccoé| duppaiwi| Mangkasa'é| laona ssu'| Karaéngngé| riwanuwanna|

Nasitaummua| nangkasi Karaéngngé| ttériwi Pandang-Pandang| Nalaosi| Tellu<m>poccoé| Nasiduppa rilau'na| Bulu' Sitoppo'| nasiabbaléccorang| tauwé| Naribuanna| Tellu<m>poccoé| Napada-llaona| riwanuwanna| narussa'na| atTellu<m>poccongengngé| Boné| Wajo| Soppéng|

20 *Tobojong*. A mistake for *Tibojong*.

Nasétaung| marussa' Tellu<m>poccoé| nangkasi Karaéngngé| ttériwi
Soppéng| Tennalaona| toBoné| toWajo'é| bbaliwi toSoppéngngé|
Naribétana| Soppéng| nasellenna toSoppéngngé|

Nasétaung| sada'na| toSoppéngngé| nangkasi Karaéngngé| ttériwi Wajo|
Nanga<n>rona toWajo'é| naripauttamasi sada'|

Nasétaung purana| sada'| toWajo'é| nalao Aru<m>Poné| riSidé<n>réng|
maélo' makkutanangngi| akkuwa-uwanna asellengengngé| Nalattu'mua
riSidé<n>réng| nasellenna| Nakotona riSidé<n>réng| nateppai lasa| Na
iana <m>pawai| Nasera²¹ taunna| Mangkau' riBoné| namaté| Nariasenna|
Matinroé riSidénréng|

11

Mati<n>roé riSidénréng| sapposisengngi| Mati<n>roé riBantaéng| Ia
pawélaina| Mati<n>roé riSidénréng| sipulunni toBoné| Naia nassiturusi|
ArupPalakka narutto riPattiro| apa' eppona wali-wali| Mappajungngé|
Mappajungngé| ArupPalakkana| ripasekkoreng| pajung| Tania
upomabusung| La Tenrirua| aseng rialéna| Iatona| ripésonaiang| alé|
ritoBoné| paoppang|paléngengngi| tanaé riBoné|

Apa' tekkenne'topa| tellu<m>puleng makkarung| nangkana Karaéngngé|
ttériwi Boné| riMusu' Sellengngé| Ma'bénténni| riCellu| Mangkasa'é|
ma'béntéttoni| riPalletté| karaéngngé| Rita<n>réréanganni asellengeng|
toBoné|

Makkedai Aru<m>Poné| "Laona ia mennang| mupésonaia'|
paoppang|paléngengngi tanaé riBoné| mupasekkori pajung| Naé
nata<n>réréangangngi'| décéng| Karaéngngé| Madécéngngiasa| taceppa'|
asellengengngé| Apa' ia| uluadatta'| riolo| riKaraéngngé| ia llongang|
décéng| tajang| ia mappaita| Nakkedana Karaéngngéwé'|Uwasengngi
décéng| tajang| makkatennikku'| riagamana| Na'bié| Nakkedatopa
Karaéngngé| Rékko mutarimai| adakku'

21 *Nasera*. Matthes has corrected this to *Naséra*.

[p. 17]

dua maraja| Gowamua| naBoné| tapadana makkasiwang| riDéwata Séuwaé'| Makkedatopi| Aru<m>Poné| "Rékkoromi| tettarimai²²| a<da>ada²³ madécénna| Karaéngngé| tatongengiwi| natelloppi' matu| nanyo<m>pa| atani'| asenna| Narékko tatarimai| ada madécénna| Karaéngngé| nawélaiyyangngi' ada| matti parimeng| muasengnga'| téa méwai| siwuno| Inappatonisia| kuéwa| rékko nawélaiangnga'| ada|"

Samatéani| toBoné| kkadoiwi| asellengengngé|

Mekko'muni| Aru<m>Poné| apa' nase'dinni| Aru<m>Poné| lainna| kédona toBoné| Nalaimuni| aléna Aru<m>Poné| nalao riPattiro| Tau rialénamani| mmolaiwi| Apa' llattu'i| riPattiro| naéwasi ada| toPattiroé| téamessi mmolaiwi| asellengengngé| Mekko'muni Puatta'| naté risalassa'é| ma'dedde'| Rangeng rialéna|tomanisa| nasilaongang| Ana'na| pattarona| napaté' maneng| risalassa'é|

Naia léso'na| llao riPattiro| Aru<m>Poné| sipulunni toBoné| Ia nassiturusi| passu'éngngi| Aru<m>Poné| Nassurona toBoné| llao riPattiro| na To Alaung| asenna| risuroé| Nalattu'na| To Alaung| riPattiro| té'ni manai'| risalassa'é| Makkedai| "To Alaung ngAmang| Ia nasuroangnga'| toBoné Amang| Tanidi'naritu| téaio| idi'naritu| téaikkeng| Natujuni bali| <a>tammu| riBoné| muwélaiwi|"

Makkedai Puatta'| "O To Alaung| massakkakoitu| téawi toBoné| uwélorinna muaritu| toBoné| Kuripaitai décéng| e<n>rengngé tajang| kumaélo'-tongenna| ré<n>r'éko| ritajangngé| mutéa mennang| Naé akkatenninno| mi| rinawa-nawa pettammu| Ulaotonasa| ritajanna paranyalaé| Déwata Séuwaé| riNa'bié|"

Purai makkeda| To Alaungeng| <n>réwe'ni riBoné| Iasi nassiturusi| toBoné| ArutTimurungngéna| napakkarung riBoné| Apa' ana'nai| Mati<n>roé riAddénénna| tania upomabusung| riasengngé| La Tenripale'| aseng rialéna| To Akke<m>péang| aseng <n>riana'na| Pawélaimenni| nariasenna| Mati<n>roé riTello'| lana makkarung| naparéwai| toBoné rimusu sellengngé|

Naia| léso'na nalao| To Alaungang| llao riBoné| massuro ma-

22 *Tettarimai*. The copyist seems to have begun the *aksara* for the second *-ri-* as a *-ma-*, but then corrected it to add emphasis.

23 *a<da>ada*. The repetition of the word seems to be intended.

[p. 18]

-tonisa| Puatta'| llao riKaraéngngé| koriPalletté| Lattu'i riPalletté surona|
massurotonisa| Karaéngngé| llao riPattiro| Karaéng Pettung| risuro| Aga
lettu'nana| Aga lettu'nana²⁴| Karaéng Pettung| riPattiro| ripasiléwoni|
Puatta'| ritoPattiroé| e<n>rengngé ritoBulu'é| Naruppaini| najjallo'|
Nabuanni| Sébulu'é| e<n>rengngé toPattiroé| Napakkappoi| riBulu'é|
riMaroanging|

Puraikuwa| malliwenni| riPalletté| Puatta'| sita Karaéngngé|
Karaéngngémenni| Pettung| mon<n>roangngi Pattiro| Aga lettu'ni|
Puatta'| riKaraéngngé| makkedani Karaéngngé| “Madécénnibéla| laona|
llaoko mai| Naiasa| ukkutana riko| kéga| gangkanna| anurialému| Mauékko
temmakkarung| riBoné| mupoanumua| Apa' uwaseng| mupoanu Boné|
naé léléni|”

Makkedai Puatta'| “Anu rialéu'na| kuwaé Palakka| e<n>rengngé Pattiro|
e<n>rengngé Awa<m>Poné| Naia| Mario-Riwawo| anu rialénatosal|
awisekku'|”

Makkedai Karaéngngé| “Sada'no| naiatonasotu| sékkuwaé| mutama' sada'|
mupoanu| Boné teppoatao| Goa teppoatao|”

Makkedai Puatta'| “Sada'é mémenna'| Karaéng| kulao mai|”

Nainappasi makkeda| Karaéngngé| “Uwisemmua| mupoanu Palletté|
Naé' tettongennai| batéu'| uwasenni anukku'| naé <a>nukku'nisia| Palletté|
kuwérékko|”

Nainappasi| riwéréng Puatta'| riKaraéngngé| appala baludu'| rikoi'|
ulawettasa'| sikati berre'na|

Makkedai Puatta'| “Rékko ia Karaéng| muwéréngnga'| tekkusilaonganna|
toBoné| mméwao| téawa' mmalai|”

Makkedai Karaéngngé| “Muisse<n>ritu baiseng| ade'nai torioloé| rékko
sitai passéajingenna| engkatosia| nawi<n>ru' assitang| sullé alosi séire'|
éwulu sila<m>pa|”

Makkedai Puatta'| “Uwanuritu| Karaéng| lanako adammu|”

24 *aga lettu'nana*. The repetition of these words is a mistake.

Puraikuwa| inappani| makkuluada| Puatta'| Karaénggé| Puatta'
Mati<n>roé| riBantaéng Karaénggé riGoa| Mula Sellenggé| Karaénggé
riTello'| Mula Sellenggé|

Ianaé| akkuluadangenna| Makkedai Karaénggé| “Iana tappasabbiang

[p. 19]

riDéwata Séuwaé| taniapa wijammeng| makkarung riGowa| riTallo'|
temmupoanui anummu| murigau' bawang| ripadammu tau| Naé' rékkua
engka ja'| ttujuo| ti<m>pa'i tange'mu| kutama rija'mu|”

Makkedatonisia| Mati<n>roé riBantaéng| “O Karaéng| temmarunu'
wesséu'| tessekka bilakku'| tenriti<m>pa' balawo| rita<m>pukku'| naé
dékkuwa| engka tujui| tanaé riGowa| Mau sébatammua awol uwappangi
kulao| matturi ssu'| riperrimu Karaéng| Lettu' ritorimunrimmu|
ritorimunrikku|tosa| rékkowa tenriwélaia-mmuakkeng ada| rikkeng
tobaiccu'é|”

Kkunié akkuluadanna| Matinroé riBantaéng| na Karaénggé| Purai
macceppa' Puatta'| na Karaénggé| lisuni paimeng riPattiro| Na
lima<m>penni| purana macceppa'| Karaénggé| na Puatta' Matinroé
riBantaéng| natello Boné| narimusu' sellenggé| Manyo<m>pani toBoné|
naripasada'na|Nalisuna Karaénggé| riwanuanna|

Nalésso'mua llao Karaénggé| narisurona meddé'| Matinroé riBantaéng|
ritoBoné| Nalaona ssu' riMangkasa| Naana' riDato' Bandang| Nai aseng
Jawana| Matinroé riBantaéng| riDato' Bandang| Adama aseng Jawana|
Matinroé riBa<nta>éng|

Maittai mmonro riDato' Bandang| Ripangiléni onrong| riKaraénggé|
Naia naélori| naonroi| riBantaéng| Agana kkuna riwawa| Na kuna
mmonro| Matinroé riBantaéng| nakkuna narapi' umuru'na| nariasenna
Matinroé riBantaéng|

12

Matinroé riBantaéng| ripassu'| sapposisengngi Matinroé riTello'|
Iana ripassu'na Matinroé riBantaéng| ArutTimurunna| nassiturusi
toBoné| napakkarung| Apa' ana'na Matinroé riAddénenna| riArungngé
riTimurung| Ianaé Aru<m>Poné| tania upomabusung| riaseng La
<Ten>ripale'| To Akke<m>péang pattellarennal

Ianaé mangkau'| naparéwe'i toBoné| riMusu' Sellengngé| Naritellona
Boné| nanganrona toBoné| tenrialal sebbukatinna| tenriéllau rebbabaténa|
tenrirappatoi| Manyo<m>pana toBoné| ripasada'muni napura| Naiakia
tudappalili'manenni|

Naia puranana ripasada' toBoné| ripasada' sépalili'| laotonisa Karaéngngé|
riwanuanna| ArutTimurunna| mangkau' riBoné| Pawélaimani| nariasenna
Matinroé riTallo'|

Naé| duwai sijajing| Matinroé riTallo'| Anrinna riaseng| tania
upomabusung| Wé Tenrijello'| Iana ritella Makkalaru'é| Iana Makkalaru'é|
sia-

[p. 20]

-la Arungngé riSumali| riasengngé La Pancal| Najajina riasengngé|
La Maddaremmeng| Salih aseng Jawana| Iana ripakkarung riTimurung|
Nariala Pattiro| iatona Mappakkalaru'é²⁵ Arung riPattiro| Séuwatopa
anrinna| tania kupomabusung| La Maddaremmeng| riaseng
Te<n>ria<m>pareng| Iana makkarung riCellu| Séuwatopa anrinna| riaseng
La Tenriaji| To Senrima aseng riana'na| Iana ripakkarung riAwamPoné|
latona riaseng| Pawélaié riSiang|

Nallakkaina| tania upomabusung| riasengngé Wé Tenrisui| siala La
Pottobune'| arungngé riTana-Tengnga| Najajianni riasengngé| Da
Unru| tania kupomabusung| riasengngé La Tenritatta| To Unru' aseng
riana'na| tammana'| Enrengngé| Da Tenrigerra| puttatoi| e<n>rengngé
Da O<m>po' tammana'| E<n>rengngé Da Émba| Enrengngé riasengngé|
tania kupomabusung| riasengngé²⁶ Wé Pappolobonga²⁷| Da U<m>pi
aseng riana'na| Iana riaseng| Madda<n>rengngé|

25 *Mappakkalaru'é*. This should be *Makkalaru'é* as twice previously in this paragraph.

26 *riasengngé*. This repetition is unnecessary.

27 *Pappolobonga*. She is usually known as *Mappolobombang*.

Nasétaung purana ssada' toBoné| nalao ssu' riMangkasa| Nasita| Dato'
riBandang| riasengngé| Abeddulla| aseng Jawana| Aru<m>Poné| Iana
Arung manyame-kkininnawa| Riasettoi pabbaruga| riasettoi maserro
pallao<n>ruma|

Iana siala| ana'na Matinroé riSide<n>réng| ritellaé| Kaunangngé| Ana'na
ritellaé Dabe'| Dabe'na situmaé| ana'na Karaéngngé riGowa| Mula
Sellengngé| Daéng Mattola asenna| ana'na Karaéngngé| potumaiéngngi|
Dabe'| Naé' tennawette'pa dara| namaté| Jaji dé'na ana'padana|
Aru<m>Poné|

Ianaé| arung mallao-lisu riKaraéngngé| maittawégangngi| rékko
telluttaungngi| nalaosi ssu'|

Apa' nasitujuangngi| llaona ssu'| riMangkasa| lattui' ssu'| riMangkasa'|
kuani nateppa lasa| iana lasa <m>pawai| Agana kuana riTallo'| rilemme'|
nariasenna Matinroé riTallo'| Dua-ppuloi taunna| mangkau'| napawélai|

13

Matinroé riTallo'| napoanauré riwakkangngi| Matinroé riBukaka| Ia
pawélainna| Matinroé riTallo'| ana'uré riwakkannana ttolai| mangkau'
riBoné| Apa' ia nappasengngang| tania upomabusung| La Maddaremmeng|
aseng rialéna| Salih aseng jawana| Pawélaimani| nariasenna| Mati<n>roé
riBukaka|

Iana Mangkau'| nawinru' Paju<m>puté|

Iana ma'bawiné riWajo| siala| Hatija| Da Se<n>rima| aseng riana'na|
ana'na Arung Matoaé| riWajo'| ritellaé| To Ala'é| Céuwamua| ana'na|
Aru<m>Poné| iamua ria-

[p. 21]

-sengngé Pakkoko'é| To Akkonéng pattellarennna|

Iatonaé makkarung| napalowangngi bataé riBoné| napangésa'-alau|
napangésa'-maniangngi|

Iatona riaseng| masse' magama| Iatona massola| iagelli temmassolaé|
Nasuroni massolo ncajangngéngngi| naia napoada| Mappakkalaru'²⁸|
naia napoada| "Temmakullésa'| temmassuro-suro"

Nagillinni ncajangngéngngi| natérini Pattiro| narappa-rappai| Llarini
ssu'| Mappakkalaru'él riKaraéngngi| Massuroni Karaéngngé riGowa|
pakainge'i

Aru<m>Poné| Ritérиси riKaraéngngé| naribétasi Boné| Nabéta manai'|
riCe<m>pu| Aru<m>Poné| Nariolang| naripallaleng| riwawa ssu'
riMangkasaé| Nakkuna riSiang| ritaro|

Seppulo-lima-ttaunna| makkarunna| nabéta toBoné| Pawélaimani|
nariaseng Matinroé riBukaka|

★

Naia ribétana| Boné riMatinroé riBukaka| pada-oroanénasi| Matinroé
riBukaka| riasengngé To Se<n>rima| mmonro riBoné| Naritérиси paimeng|
riKaraéngngé| Naribétasi Boné| narilaling| Iana riaseng| Béta Pasé<m>pe'|
apa' kkoi te' riPasé<m>pe'| maréwang toBoné| Nariwawatona ssu'|
To Senrima| nakkuanaria maté| Nariasenna Pawélaie riSiang|

Matinroémani riBukaka| mmonro riSiang| silaong toBoné rilalingngé|
Ma'gangkasanié ripau| Mati<n>roé riBukaka| rionronnapasi naripau| apa'
dé'na arung riBoné|

★

Ga<ng>kannamani| najennammani napatettong| Karaéngngé| mmonro
riBoné| To Bala| asenna jennangiéngngi Boné| Mannessani llao atana|
tauwé riBoné| riMangkasa'é|

Naseppulo-pitu-taunna| Jennang To Bala| napaéwai toBoné| Naribétasi
toBoné| riMangkasa'é| Nariwettana To Bala| Iana poasengngi| Béta To
Bala|

28 *Mappakkalaru'é*, here and in the next paragraph. As previously, this should be *Makkalaru'é*.

Nalliwenna riButung| Matinroé riBontoala'| Naé' ma'gangkasaniro ripau|
akkatangenna tanaé riBoné| riMangkasa'é|

Ia maténa To Bala| ArungNGamalisi Jennang riBoné| Napitu-
ttaung ArungNGamali| nawawai To Boné| llao riButung| Na kuna
riButung| toBoné| nangkatonaro mai| Matinroé riBontoala'| silaong
Balandaé| Narialana toBoné| riMatinroé riBontoala'| ripasiala Karaéng
Bontomarennu| enrenggé Mangkasa'é| iamaneng|gangkanna engkaé
riButung| Tammat

This text is taken from *The Bugis Chronicle of Bone*, translated and edited by Campbell Macknight, Mukhlis Paeni and Muhlis Hadrawi, published 2020 by ANU Press, The Australian National University, Canberra, Australia.

doi.org/10.22459/BCB.2020.06